

په‌یدابوونا ئاریشان دناڤ پولی دا

هوکار و ریکین چاره سه‌رکرنی

Classroom Problems Appearance

Reasons & Ways of Treatment

م. ستار جبار حاجی

زانکویا زاخو / فاکولتیا زانستین مروفایه‌تی / پشکا په‌رومرده ودمرووناسی

ماموستا دژیا ناخوه یا پیشه‌ییدا رووبه‌روی چه‌ندین هه‌لویستان دبیت ، ره‌نگه گه‌له‌ک جاران بمینیته سه‌رسورمایی وتیکبچیت ونه‌شیت جار سه‌رکته ، یان خه‌له‌تی سه‌ره‌ده‌ریی دگه‌ل وی هه‌لویستی بکته ، ژبه‌ر قی چه‌ندی وی ماموستایی کو بقییت وانا خوه بشیوه‌کی نه‌کتیف و دروست نه‌نجام ده‌ت پی‌دقی ب چه‌ندین شیوازییت دروست وساخله‌م هه‌یه ژبو کونترولکرنا ژینگه‌ها پولی وئاره‌سته‌کرنا وی بو ریکا دروست ، وچاوانیا په‌یدا کرنا ئارامی وکونترولکرنا پولی ژوان ئاریشین هه‌ره سه‌ره‌کی یه کو خوه دمیشکی زوربه‌ی ماستایان ده‌تن ، وچالاکیی یا بریقه‌برنا پولا خاندنی ژ گرن‌گترین چالاکیین وانه‌گوتنی یه ویی قی چالاکیی دبیت پروسیسا وانه‌گوتنی نه یاسه‌رکته‌فتی بیت ، وکونترولکرنا یان ژی بریقه‌برنا پولی دیر ژ ئاریشان رامانا وی نه‌وه کو ماموستا بزانیته کا دی چ که‌ت لده‌می ره‌فتاره‌کا خه‌له‌ت ژ قوتابی یه‌کی یان چه‌ند قوتابیان ده‌رکه‌فت ، به‌لکو یا گرن‌گتر نه‌وه بزانیته کا دی چ که‌ت داکو قوتابی ره‌فتارا خه‌له‌ت نه‌که‌ت.

ده‌رووناسی

رووگه‌ه

وه‌زیسه، پوه‌تی دده‌نه فه‌کوبین ووه‌ر کترین مروفایه‌تی و زانستی

ژمار 1 هه‌فینا 2011

✚ هوکارین دبنه پالدهر بو هندهك قوتابیان بو پهیدا کرنا ناریشان دناڤ پولی دا :

ئیک : هوکارین گریډای ب ماموستایته :

دبیت گهلهك دسه رسورمان بن وپرسیاری بکهن ئه ری ما ماموستا دی بیته ئه گه ری پهیدا کرنا ناریشان دناڤ پولی دا ؟ بهرسف ژی دی بیژم (بهلی) وبی دوو دلی ماموستا ئه گه ره که بهلکو یی سه ره کی یه بو قی چهندی ، وژوان ناریشین کو هندهك ماموستا ئه گه ری پهیدا کرنا وانه :

۱. **کەسایهتیا ماموستای :** ئه گه ره که سایهتیا ماموستای یا توند وناچاڤاڤگری بیت دی بیته ئه گه ری پهیدا کرنا ناریشان ، له ورا یاپیدقی یه ماموستا خودان هه لویست بیت ونه رماتی لد دهف هه بیت وگرنژین لسه ر ناچاڤاڤیت وی هه بیت ، وخودانی ناخفتنه کا ب توژ وریژ بیت ، داکو بساناھی دناڤ دلی قوتابی یان دا بچیت و دی بیته ئه گه ری چه ژیکرن وریژگرتنا وان بو ماموستا ، وئهف چه ژیکرن وریژگرتنه دی وی چهندی پهیدا کت کو بساناھی پول بهیته بریقه برن ، وههروه سا راپیچا (هندام) وی یاریک وپیك بیت هه ژی وی کاری بیت ئه وی کو پی رادبیت کو "ماموستای" یه .

۲. **نەبەرەهەقیای ماموستای بو بابەتی وان :** ئه گه ره کی دی یه بو پهیدا کرنا ناریشان ، چونکه هه ر گاقه کا بو قوتابیان دیار بوو کو ماموستایی وان ابهتی خوه به رهه قناکات ونه یی شاره زایه تییدا ، وی گاقی ژ ئه نجامی نه مانا باوهریا قوتابی ب ماموستای دی ناریشه بو ماموستای پهیدا بن ، و ماموستایی سه ره کفتی دی قی درگه هی گریت بریکا پلانکردن و به رهه قکرنا پیشوهخت بو وی بابهتی کو دی بیژیت .

۳. **نەبوونا شاره زایی ل دهۆ هندهك ماموستا ب گه هاندنا بابەتی بریکیین گونجای ،** دی بیژایی لدهف قوتابیان پهیدا کت ژ ئه نجامی نه تیگه هشتنا وان بو بابهتی له ورا یا پیدقی یه ماموستای شاره زایه کا باش بریکیین وانه گوتنی هه بیت ، چونکه به رهه قکرنا بابهتی و شاره زای دریکیین وانه گوتنی دا دوو کارین پیگقه گریډای نه ، ژ بهر قی چهندی یا گرنگه ماموستا بزانیست دی چ بابهت بیژیت لی یا گرنگتر ئه وه بزانیست دی چهوا و بو کی قی بابهتی بیژیت .

پهیدا بوونا ناریشان دناڤ پولی دا
روگه ه

وهزیسه ، پوهنی ددهنه له توپین و وهر کتیراین مرقابهنی و زانستی

ژماره 1 هه قینا 2011

۴. دهنگی ماموستای بی نزم ونه روون وناشکھرا : دی بیته نه گهری وی چندی کو قوتابی زهحتی ببینن گوهدانی بکهن وتیبگههن ، نهف جهنده دی بیزاریی وحهزا تیگدهریی لدهف هندهك قوتابیان پهیداکهت.
۵. سهردهری یا خراب یاماموستای دگهل قوتابیان : نهو ماموستایی

هلوسته کی دوژمنایهتی ودهسته لاتداریی ژ قوتابی یا وهرگریت ، نهو بتنی دی نهقیان ونه ریگرتنا وان بدهسته ثینیت ، وژبهرقی چندی یاپیدقی یه ماموستا یی چهژیکه ر بیت بو قوتابیان یا وهروهسا عهالهتی دگهل وانا کاربینیت ونه لایه نگریت بتنی بو قوتابیه کی یان و رهگزه کی لسهر حسیبا قوتابیه کی یان رهگزه کی .

۶. نه به شداری کرنا قوتابیان دوانی دا ژلایی ماموستای قه : نه گهر ماموستا نهو بیت کو بتنی نهو بابتهتی شلوقه بکهت ، پرسپاری بکهت و بهرسقی ژی بدهت ، دی بیزاریی پهیداکهت ودبیت هندهك قوتابی خوه بتشته کی دی موژیل بکهن ونه نارامیی پهیداکهن ، لهورا گرنگه ماموستا - نه گهر نه ههمی قوتابیان - ریژهکا زور یا قوتابیان دوانی دا به شداری بکهت .

۷. په نابرنای ماموستای بو بکارئینانا شیواژین توند بو سهردهری کرنی دگهل وان قوتابیین کو هندهك رهفتار ژوان دهر دکهفن : ودبیت نهو رهفتاره نه یاهوسا بیت کو نه م بیژینی "ناریشه" وهك (گرنژین ،ل خوه زفرین ، هیدی ناخافتن دگهل قوتابیه کی دی ... هتد) ، ناکیشیته وی چندی کو ماموستا وانی براوهستینیت ودهنگی خوه دگهل وی قوتابی بلند کهت ، کونترول کرنا پولی قی

پهیدایونا ناریشان دنه پولی دا

رووگه

وهزیسه، پوهنی ددهنه فه کوبین ووهر کیزاین مروهقهتی و زلستی

ژمار 1 هافینا ۲۰۱۱

چەندى ناگەھىنىت ، ولدەمى ھەبوونا ھندەك قوتايىن تىكدەر دپولى دا دبىت ئاراستە كرنا دىتنى بو وى يا تىرا بىت كو ئەو وى رەفتارى دووبارەنەكەت ، يان ھوشدارى كرن وگازندە لىكرن ، وياباش ئەو ھە كو ماموستا بتنى ژ وى بگەت ، نەلبەرامبەر ھەقالىن وى . ودقى بياقى دا فەيلەسوفى چىنى كونفوشىوس دىيىت :
"مىشا ب تھەنگا راوكرنا فيلا نەگوژە" .

۸. تەكلىف كرنا قوتايان ب نەركىن ژ شيانىت وان بەرزىبىت : قى چەندى دى رەنگ قەدانا خوە يا نەرىنى لسەر قوتاييا ھەبىت و دەربىرىنى ژ قى نەرازىبوونى دكەن بريك تىكدانا رەوشا پولى لدەمى وانەگوتنى .

۹. ماموستايى ھەز لكارى خوە نەكەت كو "ماموستايى" يە : لدەمى ئەق چەندە بو قوتايى ديار دبت ئەق ھەلويستە دى لدەف قوتايان ژى پەيدابىت وئەو ژى ھەز لباھەتى وى ژى ناكەن و رەنگە وى بخو ژى ، ودناق قى سەقايى پرى نەقيان دا ، ئاژاوە دى پەيدابىت ، لەورا ياگرنگە ماموستا ھەز كارى خوە بگەت داكو قوتايى ژى ھەز ژ وى وياھەتى وى بگەن .

۱۰. ماموستايى تبعەت تورەيى ولبەرامبەر كىمترىن رەفتار تورەدبىت : وئەق جورە ماموستايە دویر نینە قوتايى قى چەندى بدەليقە بزائن ھەمى گاغا كرىارەكى بگەن داكو ماموستا تورەبىت وانە نەھىتە گوتن يان ژى ياھاتىيە رویدان ماوستا پول ژى يا ىھ ھىلاى !.

پەيدابوونا كارىشان دنا پولى دا
 روگەھ

وهرزىه، پوهنەى ددنه له كوېن
 و وەر كىرەين مروقاھتى و زانستى

ژمارە 1 ھافىنا ۲۰۱۱

دو : هوکارین کریدا ی ب هندهك قوتابیان قه :

چهندين هوکاریت دی بیټ ههین نه گهری وان بو هندهك قوتابیان دزقریت ژ وانا :

۱. **دبیت قوتایی بکاری تیکدهریی رادبیت نه یی سهرکهفتی بیت دخواندنا خوه** دا وداکو خوه دیار کهت دناؤ پولی دا وهك قوتابیین دی ، دی رهفتارهکا ودهسا کهت نارامی یا پولی تیك بدهت ، ولقییری ماموستایی باش شهوه گهلهك قی قوتابی دوانی دا بهشدار کهت رهه می قوتابیین دی - دگهل بکارینانا دهستلی خوشکرنی لدهمی بهشداریی دکهت .

۲. **دویر نینه نهو قوتایی رهوشا پولی تیك ددهت ناریشین خیزانی ههبن :** وبقی ریکی ماموستای ناگههدار بکهت کو لیترینهکی لحالهتی وی بکهت ، ولسهر ماموستای وکارگیریا قوتابیان پیکولی بکهن و جارسههرکرنا ناریشین قوتابیان وئهؤ چهنده دی لیك نریکبونهکی دناؤ بهرا ههردوو لا دا پهیدا کهت .

۳. **گهلهك جاران هندهك قوتابیا دقیت خوه دناؤ ههقالین خوهدا دیار کهن:** بریکا ناخفتنی یان کریارهکی ، یاباشه شهم قان جوره قوتابیان بکهینه نوینهری پولی ، چاقدیر یان بهرپرس ژ پاقژیی ...هتد.

۴. **دبیت تیکدهریا هندهك قوتابیان دناؤ پولی دا پالدهریکی کاتی بیت :** مهرهما وان شهو بیت کا رهفتارا ماموستایی وان بتاییهتی یی (نوی) دی چهوا بیت ، ژجوری نارامه ودشیت پولی بریقه ببیت ، یان ژی زوی تورهدهت ، لهورا لسهر ماموستایی کو تازه دهست بوانهگوتنی دکت خوه باش بهرههشکهت وبو دیتنا خوه یا نیکی دگهل قوتابیا.

۵. **دبیت گهلهك جاران پالدهری تیکدانی قوتابیهك بیت نه ژرهشتین وی یه** بهلکو شاشیهکه ب کهقیده تیدا : نهؤ جوره قوتابی یه بخوه قی چهندي لسهر خوه قهبول ناکهت وداخوازا لیبوورینی دکهتن ،وماموستا گیانی لیبوورینی دقیا لدهؤ ههبیت.

سیی : سروشتی بابتهی وانهگوتنی خو بخو ژی هندهك قوتابیان یالدهت بو

پهیداکرنا ناریشان دناؤ پولی دا ، بتاییهتی لدهمی بابته ژ شیانیت وان مهزنتربیت ،

پهیداکرنا ناریشان دناؤ پولی دا

رووکهه

وهزیهه، پوهتی ددهنه قهکوبین ووهر کترین مرقلههتی و زانستی

ژمار 1 هافینا ۲۰۱۱

وجودايين تاكه كهسى لبه رچاؤ نه هاتبنه وەرگرتن يان لسەر بنه مايين ساخلم نه هاتبينه
ناقارن.

چار : نه بوونا چالاكى يا دناؤ قوتابخانى دا وپشت گوھ ها قيتنا وان ، پالده ره كى
دى بيت بو نازراندنا ناريشان وپه يدا بوونا نيشانيتت بيزارى لدهف قوتابيان ، وهك
چالاكيين وهرزشى ، هونه رى ، گهشت ، ههروهسا چالاكيين فيركرنى وهك تاقىگهه ،
گهشتين زانستى ... هتد.

پينچ : رهوشا پولا خواندنى : هه بوونا ژماره كا زور يا قوتابيان دناؤ پوله كا بهر
تنگ دا ، ودگهل نه بوونا روونا هيه كا گونجاي وكورسيين نه گونجاي بو روينشتنى ،
هاريكارن بو تيكدانا روشا پولى .

شەش : كارگير يا قوتابخانى يا گهلهك توند يان ژى يا گهلهك بى خه م هاريكارن بو
تيكدانى لدهف هندهك قوتابيان دناؤ قوتابخانى وپولين خواندنى قه .

ژيدير :

١. الحيلة ، محمد محمود (٢٠٠٢) مهارات للتدريس الصفي . الطبعة الأولى، عمان :الأردن.

٢. عدس، عبدالرحمن (١٩٩٩) علم النفس التربوي. الطبعة الثانية ، عمان، الاردن.

٣. الفوزان ، عبدالرحمن بن ابراهيم (١٤٢٢هـ). قضايا في التربية العملية

<http://www.qassimy.com/vb/showthread.php?t=207815>،

٤. منسي ، حسن عمر (١٩٩٦) إدارة الصفوف. إربد ، الاردن.

٥. منصور ، عبدالمجيد سيد أحمد وآخرون (٢٠٠١)، علم النفس التربوي. الطبعة الرابعة ، الرياض ،

المملكة العربية السعودية.

٦. نصر، ياسر (٢٠٠٨) مشكلات تربوية. الطبعة الاولى ، القاهرة ، مصر.

په يدا بوونا ناريشان دناؤ پولى دا
روگهه

وهرزیه، پوهنځی ددنه له ټولین
و وهرگيرانین مروفابنې و زانستې

ژماره ١ هافينا ٢٠١١